

KUKÁTKO

ZPRAVODAJ XIV. NÁRODNÍ PŘEHLÍDKY
AMATÉRSKÉHO ČINOHERNÍHO DIVADLA PRO DĚTI

Číslo 4

LISTOPAD 1995

Nenacvičujeme pro přehlídky

V sobotu vystoupil na prknech sálu KC ostravský soubor G - Dividlo s pohádkovou hrou Hacafán, neb Kecafán? Po skončení inscenace jsme soubor v čele se Sašou Rycheckým požádali o rozhovor. Ten se odehrával v přátelské atmosféře v temném koutu zšeřelého Kulturního centra.

Jakým způsobem může vzniknout divadelní soubor na gymnáziu? A jak jste se na tom podílel vy?

Je to jednoduché. Učil jsem na gymnáziu dramatickou výchovu, ve které jsme probírali určité oblasti divadla. Začali jsme vlastně na přehlídce soukromých škol v Ústí nad Labem. Pak jsme se dostali k lidovému divadlu a nakonec i k Hacafánovi. Dělali jsme to ne s tím, že pojedeme na přehlídku, ale chtěli jsme si pouze vyzkoušet, jak to na divadle funguje. Pouliční divadlo nutně potřebuje diváky, nedá se dělat jako dramatická cvičení pro spolužáky.

Hacafán je první divadlo, které jste nacvičili?

Je to třetí představení. Mezi jednotlivými hrami jsme však prodělali mnoho dalších dramatických cvičení. Jako první jsme hráli Školovu kroniku. Jako je Kosmova kronika, tak toto byla Školova kronika. Škola, to byl v podstatě Komenský. Jednalo se o dějiny školství. Druhá hra bylo Černé světlo podle Dne Trifidů od Johna Wyndhama. Tuto hru jsme hráli třikrát. Jednou jsme ji hráli slušně, jednou výborně a potřetí to byl průser jako mraky. V tomto představení šlo o to prožít si v rámci dramatiky určité pocity, určité situace, a když z toho vzniklo něco navíc, tak to bylo jediné dobře. Pak jsme si řekli, že nebudeme dělat další divadlo a zkusíme si další cvičení. Hacafán měl být vlastně také cvičeníčko na téma divadlo. Dneska jsme měli s tímto cvičeníčkem dvacáté první představení.

Jak vašemu souboru vychází vstříc mateřské soukromé gymnázium?

Je to vlastně náš azyl. Tam jsme začínali zkoušet, takže v tomto nám škola pomohla. Až škola nás donutila k tomu, abychom něco vytvořili.

Proč je ve vašem souboru pouze jeden chlapec?

[smích] Je to tím, že o kluky je bída. Dividlo má dneska 67 členů a z toho je pouze sedm kluků a z těch sedmi kluků jsem tři já.

Co chystáte dál?

Chystáme od pana Vyskočila hru Ten, který má být zavřený. Trochu jsme to předělali. V tomto představení je nás však již pouze pět. Začínali jsme jako celá třída, v Hacafánovi nás bylo osm a teď už jen těch pět. Navíc ještě nejsou všichni ze školy.

Čím to je, že se na Moravě rodí tolik zvláštních souborů, které pěstují malé formy, divadla poezie a další varianty divadla?

Včera večer jsme o tom měli dlouhou debatu. My neděláme divadlo pouze pro přehlídky. Jde nám o to, aby divadlo diváky zaujalo, ale jinak o nic nejde. Existují soubory, které vytvářejí představení

pouze na přehlídce. Jednoznačně účelově vytvořené inscenace. Termín okresní přehlídky bývá 18. března a 17. března je premiéra. To bych v životě nechtěl.

Co vás tedy na přehlídku přivádí?

Pro nás je tato přehlídka obrovská škola. Vidíme mnoho zajímavých představení a sami pro sebe si jejich úroveň hodnotíme, pak porovnáváme náš úsudek s hodnocením odborné poroty. Většinou se shodneme. Mám pocit, že přehlídka je právě v tomto smysluplná. Jinak je Popelka úplně něco jiného, než jsme doposud zažili. Je zajímavé vidět dětského diváka, jak citlivě reaguje, jak je spontánní.

Kde vystupujete se svými inscenacemi?

Hrajeme na scéně Dividla, ve škole žádné pódium pro divadlo nemáme. Snad jen ředitelnu [smích].

Kde sháníte peníze na svoji divadelní činnost?

Hradíme si v podstatě všechno sami. Občas pomohou rodiče a něco vybereme do klobouku. Dneska jsme vybrali opravdu hodně - 40 korun a 80 haléřů.

Milana Schejbala jste si vybrali jako oběť záměrně?

[Odpovídá Barča Niedobová, která pravidelně atakovala známého pražského režiséra při představení]: Pokaždé si před představením někoho vyberu. Když v publiku uvidím nějakého chlapa, tak si jej zvolím za oběť. Pak na něj hrajeme všichni. Milan Schejbal si sice přisedl, ale nespletl mě. Netušil, že nemám vyhlédnutou židli, ale osobu. Jedná se však o plánovanou součást a princip lidového divadla. Herec si vybere oběť a tu pak znemožní. V dnešním představení to bylo nejhorší ve čtvrtém jednání. Milan Schejbal se na mě díval, jako by mě chtěl provrtat očima. Navíc mi sebral rukavici. Potom, když jsem šla za ním pro peníze, tak říkal, že hraje a ještě za to musí platit.

Hrajete tedy pro peníze?

Samozřejmě, že nejde o peníze. Jde vysloveně o to, vyzkoušet si princip lidového divadla, a k tomu vybírání do klobouku patří.

Děkujeme za rozhovor.

Harmonogram dnešního dne

- 7.00 hod. Tylovo divadlo
Příjezd souboru ALFA Plzeň
Příprava představení souboru ALFA Plzeň
- 10.00 hod. Tylovo divadlo
Představení souboru ALFA Plzeň - host
přehlídky
TRAGIKOMEDIE O DONU KRYŠTOFOUSOVI A PANINCE ROSITĚ
- 11.45 hod. předsálí TD
ZAKONČENÍ PŘEHLÍDKY S VYHLÁŠENÍM VÝSLEDKŮ A OCENĚNÍM NEJLEPŠÍCH VÝKONŮ

Na pranýři ...

Mladá scéna OKD Corso Ústí nad Labem **O SLUNEČNÍKU, MĚSÍČNÍKU A VĚTRNÍKU** aneb starý mýtus o smlouvě mezi silami kosmickými a lidskými bytostmi.

Hned z počátku a za prvé je nutno vyzdvihnout práci Kristíny Herzinové na textu. Vyšla z dramatického textu F. Molíka, a ve své úpravě šla vysoko nad něj a to v rovině obecné, nejen směrem k vyhraněné poetice svého souboru. Proměnou motivů, ba dokonce témat dramatických postav zjasnila příběh, zpřesnila ho v pojmenování co, kdo, proč, jak. I to je odpověď, tvůrčí odpověď, na stále citovanou dramaturgii pro soubory hrající pro děti.

Dalším bodem je scénografie ve všech svých složkách, která opět pokročila o hodný kus vpřed od loňské inscenace. Je velmi výrazná, jdoucí naproti tématu a prostředí, v nichž se téma realizuje, a pokud pomineme halem přeforzirované, tedy místy nesrozumitelné repliky kosmických hrdinů, pak se této formální stránce nedá nejen nic vytknout, ale je nutné vyzdvihnout její vstřícnost magickému světu pohádky, kde nemožné se stává možným, jestliže do ní dokážeme vstoupit - jestliže jsme do ní uvedeni. Ještě na okraj: nejedná se o žádnou prázdnou exhibici a efekt pro efekt, ale o organické sepětí tématu pohádky s prostředky, jimiž je realizována. Jisté nepřesnosti ve využití scénografických prostředků lze dle mého soudu přičíst na vrub novosti inscenace, neboť k doladění, k dotažení zajisté dojde. Ještě aplauduji za hudbu, za výběr i za použití. Toť vše směrem k formálním a formotvorným prvkům vycházejících ze scénografie.

Jenze !!

Už při minulé inscenaci pro mne směrem k souboru vyvstala otázka kudy dál či spíše jak dál, a to v režijní a herecké složce. Kudy vykročit, když mladá krev souboru začíná být již ukotvená, když si MLS podržel své charisma opravdovosti, upřímnosti a srdce na dlani, což nebývá tak častým zjevem. Jak dál, když se kvalitní text pozvolna mění na přešlechtitou deklamaci? Inu, ukazuje se, že rezervy jsou v práci režiséra s herci, v práci s tělem a hlasem, prostě řečeno v přípravě a řešení situací hereckých. Tady půjdu nejspíše Pavlovi po krku - sám velmi dobře vím, jak je to těžké a jak sám to málo prakticky umím - neboť mám silný pocit, že interprety poněkud spoutává, nebo zasouvá do stylizace, která je nedůstatečná tématu a scénografickým prostředkům, v této chvíli tedy nedůstatečná nastolené a již rozvinuté poetice souboru. Příběh - ten přečten čistě. Co postavy chtějí a proč to chtějí - již tak čistě sdělen není, a především absentuje zpráva o postavách samých, jaké že vlastně jsou, jakému člověku se co v příběhu děje, když vypreparované motivace mi sděleny jsou, ale jejich naplnění se též ubírá suchou cestou. Nuže Pavlíku, cit pro situace je nutno zužitkovat, převést do divadelní podoby, to je ten případ, kdy herci následují režiséra, kdy ho mohou i předbíhat, ale jen tehdy, když ví, že on ví. Jak jsem řekl, vím, že víš, zbývá najít cestu nelehkou pro tebe, jak sdělit. Tím také odpadnou některé popisné sekvence, a přinejmenším doufám a věřím, že do tak dokonale připravených inscenací pronikne nadhled, humor; neboť jen v kontrastu nadsázky vychutnáme palos, tragiku, poslání tvých inscenací. Právě v této inscenaci je šance, a to přes Jiříka, a možná že i přes kosmické hrdiny, pokud by se pro ně našel plac. V textu je taková situace - myslím, že v inscenaci vypadla, takže jen na modelovou ukázkou - Měsíčník nemůže pomoci Jaroslavovi v závěrečné bitvě, neboť tak je dáno zákony harmonie osudu. Víš, jak je to parádní možnost právě zde ten nadhled vybudovat?

Ještě jen drobné připodoktnutí. Občas dáváš větší prostor epickým sekvencím před dramatickými, z čehož plyne, že důležitou a podstatnou situaci odvezeš tak rychle, že nestačíme zachytit její význam, takže nám unikne smysl nejen dílku skládačky, ale promítne se to i do struktury celku. Jinak díky a zdar vašemu konání na roli, nebo spíše na liše divadelní.

Vladimír Zajíc

Na pranýři ...

G-Dividlo, oddíl divadelního studia Dramacentra Ostrava

Lidová hra v původní úpravě A. Wolfa z roku 1883

HACAFÁN, NEB KECAFÁN?

Hra, určená pro produkci maňáskového bramborového (rakvičkového) divadla - tedy naivní text pojednávající o hrůzyplném příběhu, končícím hromadou mrtvol. Hra z pokladnice starého dobrého loutkového divadla, která právě onou naivitou vyluzuje úsměv na tváři a přináší milé pohlázení pro duši.

Soubor G-Dividla nám předvedl cosi, co vyplývá z řekněme dramatické hry, co má principy řekněme studentské recese, co však jednoznačně má divadelní tvar - dramatickou hru tvaruje v divadelním řádu. Bohužel však právě toto tvarování zůstává někde na polovičce cesty. Tam, kde jsou výrazové prostředky inscenace vynalézavější, nápaditější, tam dochází ke kýženému humoru, zkrátka k milému pobavení. Příkladem toho je typicky "rakvičková" tráva či samotná rakvička. Na druhé straně se v inscenaci objevují místa, kde zůstává na jevišti pouze osamocený text bez dalšího významu a často i bez pointy.

Je škoda, že souboru nevychází evidentně správně zamýšlená funkce postavy Matlafouna jako organizátora děje, jako někoho, kdo celý krvavý příběh inscenuje pro svůj osobní prospěch. Zatímco na začátku inscenace Matlafoun viditelně příběh rozehrává, posléze mu pouze slouží spíše jako ten, který včas podá příslušnou rekvizitu. Tady je zřejmě klíč, kterým by bylo možné při přesnějším řešení funkce této postavy v ději dešifrovat i jisté poslání, téma, chcete-li. Neboť prozatím tématem představení zůstává pouze ono "hraní si". Stejně tak je možno hovořit i o funkci chóru, o jeho vstupování do děje, o jeho zaujímání vztahů k tomu, co se děje na scéně. I tady by stálo za to být vynalézavějším.

Přes všechny problémy a nedotaženosti však můžeme mluvit o milém zážitku a především o velmi sympatickém pokusu oslovit vrstevníka, a nejen to. Domnívám se, že to nejsympatičtější je pokus dobírat se zákonitostí divadla, humoru na jevišti, a to vše nekomplikovaně, za sebe, upřímně.

Snad mi odpustíte, že zakončím definicí. Vznikla na půdě poroty (doufám, že uznáte naše právo na vytváření definic) a zní:

JE TO TO, CO TO JE. BĚDA, KDYBY SE TO VYDÁVALO ZA NĚCO JINÉHO NEŽ TO JE. A PROTOŽE TO JE, JAK TO JE, TAK TO PROSTĚ JE.

(Vysvětlení: tato definice definuje pouze HACAFÁNA, NEB KE-CAFÁNA, neboť v jiných případech to tak prostě není.)

Kateřina Fixová

Na pranýři ...

Divadlo ŠTĚK a spol. Hranice na Moravě

Alois Mikulka

HOUPACÍ POHÁDKA

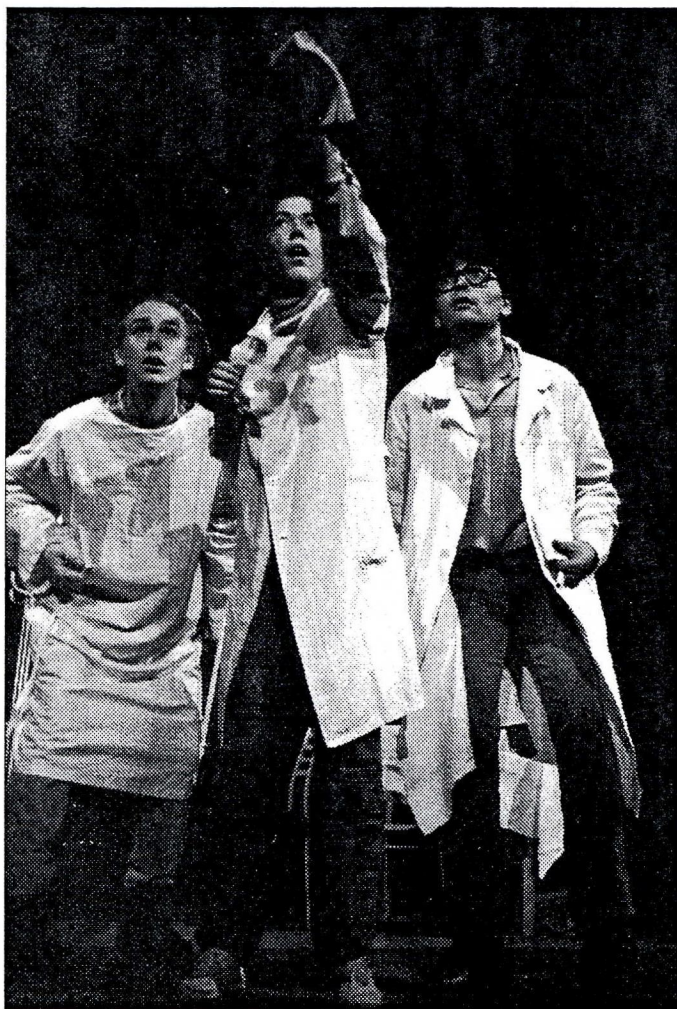
Posledním soutěžním představením letošní rakovnické POPELKY byla inscenace Divadla ŠTĚK a spol. Hranice na Moravě HOUPACÍ POHÁDKA. Textovou předlohou zmíněné inscenace je krátká, poetická pohádka z pera jednoho z nejpozoruhodnějších literárních autorů současnosti Aloise Mikulky. Převést tuto lyrickou pohádku do divadelního jazyka není rozhodně jednoduchý úkol, neboť tato postrádá jeden z nejdůležitějších stavebních kamenů dramatického textu - konflikt. Hraničtí divadelníci použili při jevištní realizaci zmíněné předlohy principy a postupy tzv. kolektivní hry. Tato počítá s rozehráním jednotlivých situací, se spontaneitou a autentič-

ností hereckého projevu, s metodou improvizace (a to i okamžitou, přímo na jevišti), s úzkou komunikací mezi jevištěm a hledištěm, se zapojením diváka do "hry". Myslím, že je to způsob, který může přinést pozoruhodný divadelní zážitek. Toho se nám však v případě představení inscenace Houpací pohádka nedostalo. Příčin je, podle mého názoru, několik. Zmíněný způsob jevištní realizace předpokládá neustálý sled divadelních nápadů, které rozvíjí a obohacují slovní informace a dávají zcela konkrétní impuls k zapojení divákovy fantazie. To se, bohužel, podařilo jen na několika situacích inscenace (například při vstupu do útrob velryby), většinou však šlo pouze o neinvenční dokreslení slovní informace (lékařské náčíní), či o pouhý popis této informace (odemykání dveří nemocnice). Stejně tak zapojení dětského diváka do "hry" vyvolalo řadu otázek (přítom základní nápad - diváci tvoří útroby velryby - se mi jeví jako nosný a skýtačící řadu možností k jeho rozehrání). Především jsme postrádali autenticitu herců při navazování přímé komunikace s divákem, okamžitou reakci na momentální projev dětí. Velkým problémem je pak nerespektování pomoci dětí při výstupu doktorů z útrob velryby, které může vyvolat i pocit zneužití dětského diváka (byť neúmyslně!). Celkově lze říci, že jsme byli svědky velmi rozporuplné

inscenace, která si kladla vysoké ambice, avšak zůstalo - a je mi to líto - pouze u těch ambicí. Pevně věřím, že snad příště ..., neboť soubor "na to má" (dokladem je jistě loňská inscenace na zdejší přehlídce).

Na závěr mi dovozte jednu poznámku k průběhu diskuse se souborem o jejich inscenaci. Použiji k tomu citát dnes již klasika českého divadla: "Je-li člověk mladý a chytrý, učí se od těch starších, a je-li člověk starší a chytrý, učí se od těch mladších..."

Milan Schejbal

Abyste věděli...

Naprostý a jedinečný úspěch kola štěstí

Jak všichni návštěvníci Popelky dobře ví, přede dvěma dny zahájila svoji činnost herní společnost Kolo štěstí a.s. Otevření herny v Hostinci U Pánů slavilo nevídaný, ač očekávaný úspěch. Šipky se míhaly vzduchem během prvních pěti minut na začátku každé hodiny a četné zástupy čekatelů na hod vůbec nebyly uspokojeny. Ti, co se trefili, však svůj úspěch bohatě slavili a hernu všude chválili. V pozdních nočních hodinách by vybrán i Jack Pot ve výši 300,- Kč.

Domajzlováno

Ve čtvrtek nastala ta s nenávisť očekávaná chvíle. Došla Karpatka, a tudíž již nebylo možno dělat tolik oblíbený nápoj Majzl. V 01.45 se strhla divoká dražba o poslední láhev oblíbeného moku. Za pouhých 210,- Kč ji získala společnost okolo Pavla Litvana zvaného mezi majzlology Lipi. Drahocenná láhev byla okamžitě zavřena do trezoru, zapečetěna a očekává se, že její cena v průběhu příštích dnů půjde závratně nahoru.

Z Mnichova do Rakovníka

Patrně nejdelší cestu za rakovnickou Popelkou absolvovala se svým synem Honzíkem paní Milena Kunc z Mníšku pod Alpou (München).

Milena je rakovnická rodačka a každý pobyt v našem městě využívá k návštěvě výstav, koncertů a dalších kulturních aktivit. Popelkou jsou ona i její syn nadšeni a za rok přijdou určitě znovu.

Několik informací o ochotnickém souboru Divadla Oskara Nedbala v Táboře

Ochotnický soubor DON vznikl v roce 1965 spojením tábořských amatérských souborů, a to ZK Elektroisoly (původně Spolku divadelních ochotníků, založeného v roce 1857) a ZK ČSD (původně Intimní scény, založené v roce 1921).

V letech 1965 - 1977 uvedl celkem 31 premiéru a na 200 představení. O jejich dobré úrovni svědčí řada ocenění z krajských a celonárodních přehlídek, jakož i 1. místo na 39. Jiráskově Hronově, jakož i vyslání souboru na zahraniční reprezentaci do NSR a Belgie v roce 1969 a 1970. Bohužel v roce 1977, kdy byl soubor znovu vyzván k účasti na Jiráskově Hronově, byl necitlivým reorganizačním zásahem vypovězen z divadla a tím na 14 let došlo ke značnému omezení jeho činnosti.

Až v roce 1990 se soubor mohl zase vrátit do tábořského divadla a stal se opět kmenovou součástí této scény.

Soubor byl doplněn a omlazen o nové herce i režiséry. Z více jak 50 % se zaměřil na mladého diváka.

Z inscenací v posledních letech uvádíme: J. Pleskot: Babička,

S. Mrožek: Striptýz, W. Shakespeare: Sen noci svatojánské,

G. Feiguredo: Liška a hrozny, J. K. Tyl: Strakonický dudák. Z pohádek pro děti to byly hry: J. Pustka: Jak se čerti ženili, Kašpárkovy Vánoce, Jak bylo čertům v pekle zima, J. Paulů: Král 3333.

V současné době reprizuje soubor DON pohádku D. Jandové Čarodějny báli, který jste v pátek měli možnost zhlédnout i na Popelce. Začátkem prosince připravuje premiéru hry J. Drdy Dalskabáty, hříšná ves.

Několik poznámek českého génia Járy da Cimrmana

[mj. i teatrologa] k objevené hře z jeho odkazu "Čarodějny báli". Rukopis byl nedávno nalezen na Nejdsku a Cimrman jej napsal pod pseudonymem.

P. S. U dětí hra nepochopitelně propadla [ta mladá generace...!]

Hra je psána pro dětské soubory. Jde o pohádkovou veselohru, která je vždy dětskými diváky vítána. Je vhodná pro diváky 3. - 7. tříd ZŠ, ačkoliv i ostatní diváci ji vřele přijali. Hra vznikla pro potřeby souborů, kde převládá členská divčí většina. Je zde 14 divčích rolí a 7 rolí chlapeckých. Přesto i některé chlapecké role lze obsadit děvčaty - např. místo krále může být ve hře paní královna, místo hrnčíře hrnčířka, 2 role učitelů mohou být sloučeny v případě, že v souboru je málo chlapců. Role Martina, Valentýna, Prokopa a nejméně 1 učitele je nutné obsadit chlapci, jinak dívčí převaha ve hře nemá svoji pravou váhu. Rolí Martina by nemohla hrát dívka v žádném případě, jinak by výměna šatů v druhém obraze hry a Martinova role v sedmém obraze pozbyla smyslu. Děvčata najdou ve hře mnoho dobrých hereckých příležitostí, zejména děvčata temperamentní se v rolích čarodějnic znamenitě "vyřádí". Ve hře je sedm obrazů, celkem pět scén.

V náznakové jednoduché dekoraci lze hru odehrát s minimálními časovými ztrátami. Představení trvá 90 minut. Hru jsme v našem souboru v Nejdsku hráli s velkým úspěchem.

Drahlava Jandová

Z představení Kvas krále Vondry.